

Salon kaupungin lausunto terveydenhuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (sairaalat)

Kaupunginhallitus 24.06.2024
3030/03.00.00/2024

Valmistelija

elinvoimajohtaja Mika Mannervesi, mika.mannervesi@salo.fi, 02 778 5001, yhteyspäällikkö Saija Karnisto-Toivonen, saija.karnisto-toivonen@salo.fi, 02 7782 569

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 21.5.2024 päivitetystä kirjeellä lausuntoa terveydenhuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta koskevan lakiluonnokseen. Asia koskee Salon sairaalaa.

Lausuntopyynnön tausta STM:n valmistelussa

”Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutoksia ympärivuorokautista terveydenhuollon päivystystä sekä leikkaustoimintaa koskevaan sääntelyyn. Jatkossa kullakin hyvinvointialueella olisi yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa on väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Uudellamaalla HUS-yhtymä voisi päätöksensä perusteella ylläpitää tällaisia sairaaloita useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla.

Käytännön vaikutuksena ehdotuksesta olisi, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävää leikkaustoimintaa ei voisi jatkossa järjestää Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa, Salossa ja Valkeakoskella sijaitsevilla sairaaloissa eikä synnytyksiä hoitaa enää Kemissä.

Perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivistyksen osalta luovuttaisiin sääntelystä, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää tätä toimintaa koskevan poikkeusluvan. Esityksen tavoitteena on vahvistaa erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja ympärivuorokautisten päivystysten palveluverkkoa valtakunnallisesti siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa sekä normaaliolojen lisäksi myös erityistilanteissa ja poikkeusoloissa.

Esityksellä pyritään erityisesti turvaamaan henkilöstön ja erityisosaamisen riittävyyttä eri sairaaloihin ja muihin palveluihin keskittämällä vaativinta, henkilöresurssiriippuvaista ja varallaoloa edellyttävää toimintaa yliopistollisiin sairaaloihin ja keskussairaaloihin. Tavoitteena on näin lisätä hoidon yhdenvertaisuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta, kun henkilökunnan osaaminen on varmistettu ja toiminta on tasalaatuista.”

Salon sairaalan osalta esityksessä todetaan taustatietona seuraavaa:

Sairaalassa on kattavaa polikliinista toimintaa useilla erikoisaloilla. Sairaalassa on 12 kirurgian, 26 sisätautien ja 90 yleislääketieteen vuodeosastopaikkaa. Teho-osasto- tai tehovalvontapaikkoja on 5. Sairaalassa päivystää ympärivuorokautisesti yksi konservatiivisten alojen etupäivystäjä ja osa-aikaisesti yleislääkäri. Useilla erikoisaloilla on lisäksi ns. takapäivystystä. Päivystyksessä on käyntejä vuorokaudessa keskimäärin 24, joista ilta-aikaan 5 ja yöllä 6. Henkilöstön saatavuus lääkärin ja hoitajien osalta on ollut melko hyvä eikä vuokratyövoimaa juuri ole hankittu. Salon sairaalassa ei tehty vuonna 2023 keskittämisesetuksen mukaisia leikkauksia lainkaan. Sairaalassa on ilta-aikaan klo 16–22

valmiudessa yksi leikkaussali, yöaikaista valmiutta ei ole. Ilta-aikaisia leikkauksia tehtiin vuonna 2023 muulla kirurgialla kuin ortopedialla ja traumatologialla yhteensä 55.”

Sosiaali- ja terveysministeriö perustaa esityksensä yöpäivystyksen lakkauttamiseen Salossa mm. työvoiman saatavuuteen, paremman perusterveydenhuollon resurssin takaamiseen hyvinvointialueilla sekä siihen, että yliopistosairaaloille on tulossa merkittävää uudisrakennuskapasiteettia.

Salon kaupungin lausunto

Salon kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat).

TYKS Salon sairaala on toinen Varsinais-Suomen alueella toimivista sairaaloista, joissa on olemassa oleva ympärivuorokautinen päivystys. Vielä ennen hyvinvointialueiden muodostumista yhteinen näkemys on ollut pitää yllä laajan palvelutason sairaalatoimintoja myös Salossa. Tämä on paitsi huoltovarmuuskysymys myös tarpeellinen tilojen ja resurssien riittävyyden näkökulmasta. Salon seutukunta on pinta-alaltaan laaja ja etäisyydet ovat pitkät. Alueella on saaristoa ja suuria sisävesialueet haastavat palveluiden saavutettavuutta ja lisäävät matka-aikoja.

Samaan aikaan, kun ollaan lakkauttamassa toimipisteitä, tiedetään suurten kaupunkien päivystysten ongelmat. Salon kaupunki esittää huolensa päivystysten keskittämisen aiheuttamasta lisäpaineesta Turun päivystykselle, joka jo valmiiksi on ruuhkainen ja kuormittunut, eikä asiakkaille riitä asianmukaisia tiloja.

Ministeriön valmistelussa todetaan, että päivystykseen hakeudutaan tällä hetkellä sellaisten syiden vuoksi, joihin riittäisi normaalina vastaanottoaikana tapahtuva perustason terveydenhuolto. Käytännössä ongelma on, että perustason palveluita ei ole saatavilla riittävästi, jotta päivystyksen painetta saataisiin vähennettyä. Hyvinvointialueisiin kohdistuvat talouspaineet näyttävät kohdentuvan palveluverkkojen supistamiseen ja perustason palveluiden heikentymiseen, mikä lisää painetta päivystykseen. Tehtävissä ratkaisuissa tulisi keskittyä perustason palveluiden turvaamiseen ja niiden riittävään resurssointiin.

Salon kaupunki korostaa, että palveluverkkoa ja palveluiden sisältöä koskevan päätösvallan tulee olla hyvinvointialueiden käsissä. Lainsäädännöllä ei tule sitoa alueiden toimivaltaa. Lakiesitys on lisäksi yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallinen, kun HUS-alue on jälleen saamassa muista alueista poikkeavan itsenäisen päätösvallan. Vaikka hallituksen lakiesitys tällaisenaan koskeekin ympärivuorokautisen päivystyksen rajaamista, ovat sen seuraukset todennäköisesti laajemmat. Salon osalta kirurginen toiminta muuttuu marginaaliseksi ja sisätautienkin vuodeosasto muuntunee perusterveydenhuollon vuodeosastoksi, jossa ei enää anneta erikoistason hoitoa, vaikka lakiesitys vielä toki konservatiivisen hoidon osalta jättääkin päätöksen alueille.

Lakiesityksen linjaus on merkittävä myös lääkäreiden erikoistumisen näkökulmasta, sillä Salossa on pitkät perinteet koulutussairaalana ja väylänä lääkäreiden erikoistumiseen. Pelkona on, että erikoistumismahdollisuuksien väheneminen johtaa työvoiman siirtymiseen muille hyvinvointialueille. Salossa koulutetaan edelleen myös sairaanhoitajia Turun AMK:n toimipisteessä. On selvää, että sairaalan supistuminen johtaa myös hoitajakoulutuksen houkuttelevuuteen, kun harjoitteluja ei enää voisi nykyajassa Salossa suorittaa. Hoitajakoulutus tarvitsee myös erikoistason harjoittelupaikkoja, joita tulisi

elinvoimankin näkökulmasta olla tarjolla myös suurimpien kasvukeskusten ulkopuolella.

Lakiesityksen taustalla on myös tarve turvata työvoiman saatavuutta terveydenhuollossa. Kun vastaavia keskittämispäätöksiä on aiemmin tehty, on havaittu, että työvoimaa siirtyy palvelun mukana vain osittain. Tämä on uhkana myös päivystyksen lakkauttamisessa, eikä työvoimatilanteen paranemisesta voida näin ollen olla varmoja. On todennäköistä, että osa työvoimasta siirtyy toisten työnantajien palvelukseen. Työpaikkojen määrä ja koulutusmahdollisuudet Salon seudulla ovat merkittäviä alueen elinvoiman kannalta. Lakiesityksellä on negatiivinen vaikutus sekä suoraan sairaalatoimintojen supistumisen kannalta että välillisesti muuhun työllisyys- ja koulutuskehitykseen.

On myös ennakoitavissa, että yöpäivystyksen lakkaaminen tulee kuormittamaan ensihoitoa merkittävästi nykyistä enemmän. Ensihoidon ja ambulanssikuljetusten lisäksi myös muut kuljetuskustannukset tulevat mitä todennäköisimmin lisääntymään välimatkojen kasvaessa. Tämä tulee laskemaan ennustettua kustannussäästöä merkittävästi.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Salon kaupunki antaa valmistelun mukaisen lausunnon Salon kaupungin lausunto terveydenhuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (sairaalat).
	Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.
Päätös	
Tiedoksianto	Valmistelija